

Udskriftsdato: 31. december 2025

VEJ nr 9409 af 17/05/2023 (Gældende)

Vejledning om indkvarterings- og forplejningsberedskabet

Ministerium: Forsvarsministeriet

Journalnummer: Forsvarsmin.,
Beredskabsstyrelsen, j.nr.2021/004975

Vejledning om indkvarterings- og forplejningsberedskabet

Denne vejledning indeholder en beskrivelse af det kommunale redningsberedskabs indkvarterings- og forplejningsberedskab i henhold til beredskabslovgivningen. Vejledningen erstatter Beredskabsstyrelsens vejledning fra 1996 om indkvarterings- og forplejningsberedskabet (optaget i Retsinformation som vejledning nr. 9062 af 30. juni 1996).

1. Reglerne

Beredskabsloven indeholder følgende bestemmelser om indkvartering:

§ 12, stk. 1.... Redningsberedskabet skal endvidere kunne modtage, indkvartere og forpleje evakuerede og andre nødstedte.

§ 41. ...

Stk. 3. Enhver skal ved ordre om evakuering inden for de givne frister forlade opholdsstedet og begive sig ad de anviste veje til de udpegede indkvarteringsområder.

§ 42. Enhver skal på anmodning af redningsberedskabet stille sin bolig eller andre lokaler til rådighed for de evakuerede og bospise dem i nødvendigt omfang.

Stk. 2. Forsvarsministeren fastsætter den godtgørelse, der skal ydes herfor.

Indkvarterings- og forplejningsopgaven efter beredskabslovgivningen er todelt. Første del er den indkvarterings- og forplejningsopgave, som varetages af det kommunale redningsberedskab efter beredskabslovens § 12, stk. 1, 2. pkt. Anden del er den private indkvartering og forplejning efter beredskabslovens § 42. Der er ikke fastsat regler om godtgørelse i medfør af § 42, stk. 2. I denne vejledning behandles alene indkvarterings- og forplejningsopgaven efter beredskabslovens § 12, stk. 1, 2. pkt.

Reglerne om assistance fra Beredskabsstyrelsen efter beredskabslovens § 7 omhandler ikke det kommunale redningsberedskabs opgave i forbindelse med indkvartering og forplejning af evakuerede og andre nødstedte. Det kommunale redningsberedskabs opgaver i forbindelse med indkvartering og forplejning er primært knyttet til de kommunale opgaver og ressourcer (herunder indkvarteringsfaciliteter) samt politiets opgaver i forbindelse med evakuering.

2. Hvad er indkvarterings- og forplejningsberedskabet?

Beredskabslovens regler om indkvartering og forplejning efter § 12, stk. 1, 2. pkt., sigter på en akut og kortvarig indkvartering (normalt få dage), indtil de evakuerede eller nødstedte kan klare sig selv eller bliver indkvarteret privat, jf. beredskabslovens § 42, eller bliver tilbudt bolig eller overnatning m.v. på anden vis.

Indkvarterings- og forplejningsberedskabet skal beskrives i planen for det kommunale redningsberedskab.

3. Evakuering og evakuerede

Indkvarterings- og forplejningsberedskabet er ofte knyttet til evakuering. Reglerne om evakuering findes i beredskabslovens § 17, stk. 2, hvorefter politidirektøren i forbindelse med indsættelse af redningsberedskabet i fornødent omfang skal sørge for bl.a. evakuering. I tilknytning hertil er det i § 41, stk. 3, fastsat,

at enhver ved ordre om evakuering inden for de givne frister skal forlade opholdsstedet og begive sig ad de anviste veje til de udpegede indkvarteringsområder.

Evakuering i beredskabslovens forstand er enhver myndighedsbestemt og myndighedskontrolleret flytning af befolkningen fra dens opholdssted. *Evakuerede* er personer, som myndighederne har besluttet at flytte fra deres opholdssted (evakueringsområdet) til et andet bestemt område (indkvarteringsområdet), f.eks. på grund af naturbrande, oversvømmelser, kemiske eller nukleare ulykker, eller terror- og krigshandlinger. Evakuering iværksættes af hensyn til de pågældende personers egen sikkerhed og beredskabets mulighed for at varetage opgaver i indsatsområdet eller for forsvarets mulighed for at operere i området. Transporten fra evakueringsområdet til indkvarteringsområdet sker som udgangspunkt ved den evakueredes egen foranstaltning, men kan også iværksættes af politiet.

Eksempel:

- *Ved fyrværkeriulykken i Seest i november 2004 blev over 1.000 personer evakueret.*

4. Andre nødstedte

Andre nødstedte omfatter mennesker i mere isolerede og ofte tilfældige situationer, hvor de pågældende får behov for hjælp fra redningsberedskabets indkvarterings- og forplejningsberedskab. Der kan f.eks. være tale om situationer, hvor bilister på grund af snestorm ikke kan nå deres bestemmelsessted og ikke ved egen hjælp kan finde kost og logi, eller tilfælde, hvor skibbrudne er bragt i land.

I sådanne situationer er det politiet, der har ansvaret for de nødstedte og deres videre transport. Politiet kan herefter – hvis situationen tilsiger det – anmode det kommunale redningsberedskab om at indkvartere og forpleje de nødstedte.

Eksempler på, hvornår indkvarterings- og forplejningsforpligtelsen efter § 12, stk. 1, 2. pkt., indtræder:

- *Den 18. februar 1996 blev Danmark ramt af en kraftig snestorm, som især ramte de sydlige egne. Kraftig blæst og to døgn med snefald lukkede den sydlige del af landet helt ned. På de østjyske og sønderjyske motorveje sad flere hundrede mennesker fast i sneen. Flere trafikanter blev indkvarteret i Christiansfeld.*
- *I juledagene 2010 faldt der betydelige mængder sne på Bornholm. Den 23. december 2010 frarådede politiet al udkørsel. Ved middagstid den 23. december 2010 strandede passagerer i lufthavnen og i Rønne Havn. Om eftermiddagen den 23. december 2010 blev Almegårds Kaserne, hoteller og vandrehjem varskoet. Der overnattede over 100 personer på kasernen fra den 23. december 2010, og den 24. december 2010 blev der iværksat indkvartering i Rønne Idrætshal, kasernen m.fl. I forbindelse med julen blev det vurderet, at der kunne blive behov for indkvartering af op til 1.500 personer. Der blev indkvarteret 4-500 personer fra den 24. december 2010. De sidste indkvarterede kunne forlade idrætshallen og kasernen den 26. december 2010 om eftermiddagen.*

5. Behov for en konkret vurdering og sammenhæng med andre regler

Om der er tale om en situation med evakuerede eller andre nødstedte, der kræver iværksættelse af redningsberedskabets indkvarterings- og forplejningsberedskab, må afgøres på grundlag af en konkret vurdering i det enkelte tilfælde, jf. ovenfor i pkt. 3 og 4. En beslutning om, hvorvidt en opgave er omfattet af indkvarterings- og forplejningsberedskabet efter beredskabslovens § 12, stk. 1, 2. pkt., henhører under det kommunale redningsberedskab. Ved større ulykker og katastrofer vil spørgsmålet typisk blive drøftet i den lokale beredskabsstab eller i den nationale operative stab.

Opmærksomheden henledes på, at der også påhviler transportselskaber en række forpligtelser i henhold til bl.a. EU-forordninger om passagerers rettigheder. Dette gælder fly-, tog, skibs- og buspassagerer.

Asylansøgere, flygtninge eller migranter er som udgangspunkt ikke omfattet af begrebet »evakuerede og andre nødstedte«. Asylansøgere er personer, der kommer til Danmark og ansøger om opholdstilladelse efter bestemmelserne i udlændingeloven. Udlændingestyrelsen har ansvaret for indkvartering og underhold af udlændinge, der søger asyl i Danmark samt i visse tilfælde også udlændinge, der opholder sig ulovligt i Danmark. Det fremgår endvidere af udlændingeloven, at politiet, såfremt der er et umiddelbart behov herfor, kan etablere indkvartering m.v. til udlændinge, der opholder sig i Danmark og søger om asyl, men som ikke er registreret som asylansøgere. Asylansøgere, flygtninge, migranter og turister, der er i Danmark, er omfattet af indkvarterings- og forplejningsforpligtelsen, såfremt de pågældende skal evakueres eller er nødstedte, jf. ovenfor.

Ved almindeligt forekommende bygningsbrande og bygningssammenstyrtninger el. lign. finder servicelovens regler anvendelse (husvildbestemmelsen). Efter bestemmelsen i servicelovens § 80 skal kommunalbestyrelsen anvise midlertidigt husly mod betaling til husvilde. Bestemmelsen sigter mod den situation f.eks. i forbindelse med brand, hvor borgere uden forsikring har mistet deres bolig, eller boligen er ubeboelig. I disse, mere begrænsede skadesituationer, er der således ikke tale om en indkvarterings- og forplejningsopgave for det kommunale redningsberedskab.

6. Som indkvarteret

Det kommunale redningsberedskab kan ikke påbyde evakuerede og andre nødstedte at lade sig indkvartere og forpleje. Det er således en forudsætning, at evakuerede og andre nødstedte opholder sig i indkvarteringsområdet frivilligt.

Personer, der i en konkret situation bliver tilbudt indkvartering og forplejning, men vælger at klare sig selv, har ikke krav på refusion fra redningsberedskabet af udgifter til f.eks. hotelovernatning eller bespisning.

I forbindelse med registreringen i indkvarteringsområdet bør det afklares, hvilke personer der klarer sig selv uden eller med en begrænset bistand. Der kan f.eks. være tale om personer, der umiddelbart kan vende hjem igen eller selv kan finde hjælp hos pårørende, venner eller bekendte.

Ydelse af hjælp til syge og tilskadekomne i indkvarteringsområdet varetages af sundhedsberedskabet.

7. Det kommunale redningsberedskabs planlægning

Kommunalbestyrelsen eller den fælles beredskabskommission har ansvaret for at planlægge indkvarterings- og forplejningsberedskabet. Planlægningen skal bl.a. omfatte udpegning eller identifikation af egnede lokaliteter, herunder indkvarteringsfaciliteter og storkøkkener m.v., hygiejneforanstaltninger, aftaler med leverandører samt udpegning af personel til etablering og drift af indkvarterings- og forplejningsberedskabet. Planlægningen forudsættes koordineret med politiet og berørte kommuners andre relevante forvaltninger. Der henvises i denne forbindelse blandt andet til kommunernes øvrige planer efter beredskabslovens § 25.

Indkvarterings- og forplejningsopgaven er ikke omfattet af bygningsreglementet. Det er således det kommunale redningsberedskabs ansvar at sikre forsvarlige brand- og redningsmuligheder, hvis der anvendes lokaliteter, som ikke er godkendt til ophold og overnatning.

Antallet af personer, som skal kunne modtages, indkvarteres og forplejes (bespises), fastsættes som udgangspunkt ud fra lokale risici. Det særlige ved indkvarterings- og forplejningsberedskabet er dog, at der også skal kunne tages hånd om evakuerede og nødstedte fra andre geografiske områder. Spørgsmålet om planlægningen af indkvarterings- og forplejningsberedskabet kan derfor med fordel drøftes i redningsberedskabets regionale kapacitetsfora og i de lokale beredskabsstabe. I disse drøftelser kan også indgå spørgsmålet om gensidig assistance mellem de kommunale redningsberedskaber.

Dimensioneringsbekendtgørelserne fra 1994 og 2002 indeholdt en bestemmelse om, at det kommunale redningsberedskab skulle kunne indkvartere og forpleje et antal svarende til mindst 5 pct. af kommunens samlede indbyggertal. En sådan bestemmelse blev ikke medtaget i bekendtgørelsen om risikobaseret kommunalt redningsberedskab fra 2005. Det fremgår imidlertid af Beredskabsstyrelsens følgebrev af 19. august 2005 med tilhørende bilag, at det hidtidige krav efter Beredskabsstyrelsens opfattelse i mange tilfælde kan anvendes som vejledende.

I planlægningen kan der med fordel ske en opdeling af opgaven, således at der planlægges i detaljer for indkvartering af et mindre antal evakuerede og andre nødstedte, mens der planlægges mere overordnet for indkvartering og forplejning af et større antal evakuerede og andre nødstedte.

I situationer, hvor det kommunale redningsberedskab varetager opgaver med indkvartering og forplejning af evakuerede og andre nødstedte, er det vigtigt, at disse personer informeres om deres aktuelle og forventede situation samt om tilstanden i det område, hvorfra de er evakueret. Ud over den bistand, som falder ind under indkvarterings- og forplejningsberedskabets opgaver, kan de berørte have behov for støtte fra kommunen, sundhedsberedskabet og fra politiet. Den generelle information om situationen påhviler politiet.

Kommunens egne borgere bør også informeres. Ud over en almindelig orientering har borgerne behov for at vide, hvordan de skal forholde sig i tilfælde af iværksættelse af privat indkvartering, herunder om myndighedernes mulighed for at kræve privat ejendom m.v. stillet til rådighed for redningsberedskabet.

Det kommunale redningsberedskab afholder alle udgifter til etablering og drift af indkvarterings- og forplejningsberedskabet. Der er ikke hjemmel i beredskabslovgivningen til at opkræve betaling af evakuerede og nødstedte for den bistand, der ydes af redningsberedskabet.

Beredskabsstyrelsen, den 17. maj 2023

LAILA REENBERG

/ Henrik G. Petersen